

Huvudman

Falköpings kommun
kommunen@falkoping.se

Ärendet

Riktad tillsyn av grundskolan Högstadium Centrum A i Falköpings kommun.

Beslut

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Falköpings kommun att senast den **2 december 2022** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister rörande ordningsregler och åtgärder emot kränkande behandling. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 § skollagen inte överklagas.

Falköpings kommun ska vidta följande åtgärder

1. Se till att alla lärare samt annan personal, genom informationsinsatser senast den 1 oktober 2022 har fått kännedom om skyldigheten anmäla till rektorn när en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten. De informationsinsatser som sker på detta område ska dokumenteras och redovisas till Skolinspektionen den 2 december 2022. (6 kap. 10 § skollagen; Lgr 11, 2.1 Normer och värden)
2. Se till att rektorn beslutar om ordningsregler för varje skolenhet. Ordningensreglerna ska utarbetas under medverkan av eleverna och redovisas till Skolinspektionen senast den 2 december 2022 (5 kap. 5 § skollagen).

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden inlett en tillsyn av Högstadium Centrum A i Falköpings kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Högstadium Centrum A följer gällande bestämmelser om trygghet och studiero samt kränkande behandling. Parallellt med denna tillsyn har tillsyn även genomförts på skolenheterna Högstadium centrum B och Högstadium centrum C.

Tillsynen har genomförts den 5 och 7 april 2022 genom observationer, elev och lärarintervjuer på skolan samt digitala intervjuer med personal i elevhälsan och rektorer. Som en del i tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat skolans ordningsregler samt plan mot diskriminering och kränkande behandling. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Skolinspektionen har vid tillsynen uppmärksammat att skolans lokaler upplevdes som trånga i förhållande till antalet elever som vistades där och att detta skulle kunna medföra brister i arbetsmiljön. Skolinspektionens tillsynsansvar framgår av 26 kap. 3 § skollagen och uppgifter om arbetsmiljö står istället under Arbetsmiljöverkets tillsyn. Skolinspektionen har därför, den 30 maj 2022, överlämnat uppgifter om den fysiska arbetsmiljön vid skolan till Arbetsmiljöverket.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Omständigheter som ligger till grund för bedömning

Arbetet för att motverka kränkande behandling

Skolenheten Högstadium Centrum A är en av tre skolenheter som är inrymda i gemensamma lokaler tillsammans med skolenhet Högstadium Centrum B och C. Detta framgår av intervjuer och observationer vid tillsynen. Även om viss personal är gemensam är elever och lärare huvudsakligen uppdelade mellan de tre skolenheterna. Vid genomförd tillsyn framkommer att det finns en upplevd otrygghet och oro i skolan och då främst utanför ordinarie lektionstid och i vissa delar av skolans lokaler som disponeras gemensamt. Bland annat så beskriver elever från samtliga skolenheter att det är vanligt att brandlarm utlöses och elever från aktuell skolenhet uppger att det även förekommer annan skadegörelse och bråk mellan elever.

Vidare beskriver såväl elever som personal hot och bråk i skolmiljön samt att elever regelbundet utsätter varandra för ett kränkande språkbruk.

Enligt några av eleverna som intervjuats har det blivit normaliserat att använda "hårda ord" till varandra och att man kallar varandra för kränkande ord. Några av eleverna vet att lärarna i vissa fall gjort en kränkingsanmälan, medan andra elever inte vet om att det sker. De säger även att det beror på vilken elev det handlar om och vilken lärare det är. Lärarna beskriver att det förekommer många bråk mellan elever på skolan, men att det kan vara "skojbråk" mellan kompisar och då anmäler man oftast inte det till rektor, säger en lärare. Däremot om en elev är extra utsatt görs en anmälan. Lärarna uttrycker att det blivit en högre toleransnivå för vad som är okej och någon lärare säger att de inte kan anmäla allt, då det är så mycket bråk på skolan. Vid de observationer som Skolinspektionen genomförde bevittnades såväl upprepande kränkande språkbruk mellan elever som ett slagsmål där lärare fick ingripa.

Vad gäller kränkningar på skolan beskriver även elevhälsan att det förekommer och att det är mest elever emellan som det sker. Språkbruket mellan vissa elever är något som skolan behöver arbeta med då det hörs fula ord hela tiden i skolans lokaler, även om eleverna menar det som ett skämt dem emellan. Även elevhälsan uttrycker att de har en bild av att inte alla kränkningar anmäls, exempelvis i de fallen då eleverna använder fula ord till varandra. Elevhälsan säger vidare att alla lärare inte vet hur man gör en kränkingsanmälan och att vissa av dem verkar tro att det är kuratorns uppgift att skriva anmälan. Elevhälsan säger att de erbjudit sig att sitta med lärare för att hjälpa dem som känner sig osäkra.

Enligt rektor sker det kränkningar på skolan som rektor inte känner till och att det med säkerhet förekommer mer än vad som anmäls. Det finns ett mörkertal som inte vuxna känner till och att det finns vuxna som går förbi utan att anmäla händelsen till rektor.

Arbetet med att tillförsäkra eleverna studiero och ordningsregler

Av intervjuer med elever och personal framgår att det varit oroligt på de tre skolenheterna under såväl höstterminen 2021 och vårterminen 2022, med bland annat återkommande brandlarm, bråk och hög ljudnivå i de gemensamma lokalerna. En framträdande orsak till situationen som beskrivs av såväl elever, lärare som elevhälsa är att den fysiska skolmiljön är trång och att det saknas områden där eleverna kan vistas i lugn och ro under raster och vid exempelvis grupparbeten. Främst gäller det i skolans huvudbyggnad och i vad som benämns som annexet. Detta noterar även inspektörerna vid tillsynsbesöket. Ljudnivån upplevs hög under hela skoldagen och det är många elever som rör sig runt i skolans lokaler samtidigt som det pågår lektioner i salarna runtomkring, vilket i vissa fall kan upplevas störande. Däremot är studieron vid de lektioner som besökts av inspektörerna huvudsakligen god. Vid intervju med rektorerna som ansvarar för samtliga skolenheter säger de att skolan är stor och att alla lärare och elever inte känner varandra vilket kan påverka att alla elever inte känner sig trygga i att gå till skolan.

Skolinspektionen tog inför tillsynen del av skolenhetens ordningsregler och ställde frågor om dessa i samband med tillsynsbesöket. Vid elevintervjuerna framkommer att de flesta eleverna vet om att det finns ordningsregler på skolan, men att de inte varit delaktiga att ta fram dem, men de tror att elevrådet varit delaktig. Eleverna berättar att reglerna sitter uppsatta på dörrarna till vissa klassrum, men att man inte pratar om dem så ofta. Samtidigt nämner eleverna att alla inte följer de regler som finns, exempelvis vad gäller mobilförbud på lektioner. Flera av eleverna vet inte heller vad som händer om man bryter emot reglerna och vilka konsekvenser det kan ge.

Lärarna säger att nuvarande ordningsregler förankrades med elevrådet för två och ett halvt år sedan. Nuvarande elever på skolan är dock informerade om att reglerna finns. Vissa av ordningsreglerna tror lärarna kan ha följt med sedan tidigare organisation. Även lärarna berättar att exempelvis mobilförbudet på lektionerna inte följs av alla lärare, i vissa fall för att undvika en konflikt mellan lärare och elev. Lärarna säger vidare att eleverna borde vara medvetna om vilka konsekvenser som blir om man inte följer reglerna, då de blivit informerade vid terminsstart om reglerna.

Av intervju med elevhälsan framkommer att rektor är ansvarig för ordningsreglerna och att rektor även leder elevrådet. Elevhälsan arbetar inte specifikt med ordningsreglerna ute i klasserna, men eleverna får information om reglerna vid terminsstart. Enligt elevhälsan arbetar inte alla lärare lika vad gäller de regler som ska gälla för hela skolan, exempelvis mobilförbud och det beror på att man vill undvika konflikter med vissa elever. Vidare anser elevhälsan att det kan finnas ett behov av att påminna elever om reglerna samt att de borde följas upp kontinuerligt av arbetslagen.

Rektorerna beskriver i intervjun att nuvarande ordningsregler är från en tidigare organisation när skolan bestod av två olika skolenheter på två olika platser. Arbetet med elevrådsmöten dragit ut på tiden då det varit svårt att engagera eleverna. Det innebär att nuvarande elevråd/elever inte varit delaktiga i utformandet av ordningsreglerna för skolan i sin helhet. Ordningsreglerna är desamma för alla tre skolenheterna och gäller i huvudsak regler i klassrum och matsal. Rektorerna uppger att de är medvetna om att reglerna inte följs i alla lägen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero (5 kap. 3 § skollagen). Vidare framgår att det ska finnas ordningsregler på skolan som rektorn beslutat om. Ordningsreglerna ska utarbetats under medverkan av eleverna och följas upp (5 kap. 5 § skollagen).

Barn och elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för barnens och elevernas

inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen. Elevernas och deras sammanslutningars arbete med inflytande-frågor ska även i övrigt stödjas och underlättas (4 kap. 9 § skollagen).

Med kränkande behandling avses enligt skollagen ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567) kränker ett barns eller en elevs värdighet (6 kap. 3 § skollagen). Huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i 6 kapitlet skollagen, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget (6 kap. 5 § skollagen). Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling (6 kap. 7 § skollagen).

En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden (6 kap. 10 § skollagen).

Av läroplanen framgår att alla som arbetar i skolan ska aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper. Läraren ska uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling (Lgr 11, 2.1 Normer och värden).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det föreligger brister i skolenhetens arbete med att anmäla uppgifter om att elever blivit utsatta för kränkande behandling till rektor och huvudman. Det framkommer vid tillsynen att det förekommer bråk mellan elever på skolenheten och att ett otrevligt och kränkande språkbruk är vanligt. Det finns också elever som känner sig otrygga. Trots detta framgår att det finns en osäkerhet bland personalen om när och hur anmälan om kränkande behandling ska ske. Det framgår också att skolpersonal inte anmäler allt, eftersom de uppger att det händer så mycket. Det finns också exempel på händelser som typiskt sett är att betrakta som kränkande behandling (exempelvis utdelning av slag eller kränkande ord), men som sägs vara på skoj och därmed anmäls och utreds det inte.

Huvudmannen behöver säkerställa att det genomförs informationsinsatser och skapas en samsyn, så att samtliga som arbetar i verksamheten får en god kännedom om hur kränkande behandling ska hanteras. Eftersom det förefaller finnas en ökad tolerans vill Skolinspektionen särskilt framhålla den skyldighet som finns för personal att vara uppmärksam på den jargong och det beteendemönster som råder mellan eleverna och att tillse att miljön på skolan inte inbjuder till sådana miss-

förhållanden (se prop. 2005/06:38, s. 140). Skolinspektionen förutsätter att huvudman och skola tar detta i beaktande i det kommande arbetet med att motverka kränkande behandling i den aktuella verksamheten.

Skolinspektionen bedömer vidare att det föreligger brister i arbetet med att skapa gemensamma och aktuella ordningsregler för skolenheten. Vid intervjuer och genomgång av skolans ordningsregler framkommer att ordningsreglerna inte har utarbetats under medverkan av eleverna på skolenheten, vilket är en brist. Ett sådant arbete är viktigt i syfte att skapa respekt för varandra och en skolmiljö som är lugn och trygg för alla elever.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Falköpings kommuns verksamhet vid Högstadium Centrum A uppfyller inte författningens krav vad gäller ordningsregler och skyldigheten att motverka kränkande behandling. Det finns därför skäl att förelägga Falköpings kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Beslutet är fattat av Frida Eek, enhetschef efter föredragning av Maud Wilhelmsen, utredare.

I ärendet slutlig handläggning har även utredare Kajsa Åkesson och Lars Gustafsson deltagit.